

TTO - Trách nhiệm đây không phải là vấn đề ngôn ngữ: học ngôn ngữ thứ 2 là một lợi ích đang bị bỏ qua học tiếng mẹ đẻ có thể khiến trẻ lười nhút nhát, nhút nhát, thậm chí ngăn cản việc học đọc - viết sau này. Nhưng các nhà nghiên cứu về học song ngữ đã đưa ra những kết luận hoàn toàn trái ngược và đáng kinh ngạc.

Đó là việc học đọc ngữ pháp thứ 2 ngôn ngữ giúp trẻ em trở nên linh hoạt, thông minh, có khả năng tiếp thu trung cao hơn. Barbara Lust, một chuyên gia ngôn ngữ và tâm lý phát triển trẻ em, cho rằng khả năng tiếp thu chú ý cao là chìa khóa cho sự thành công trong học tập và là biểu hiện cao nhất của khả năng sẵn sàng đi học ở trẻ mầm non.

1. Học ngoại ngữ giúp trẻ thông minh hơn

Theo kết quả nghiên cứu 5 năm của Trung tâm nghiên cứu ngôn ngữ Cornell, học song ngữ thứ 2 không ảnh hưởng gì đến sự phát triển trí tuệ của trẻ, ngược lại giúp trẻ tiếp thu chú ý tốt hơn trong khi học so với trẻ chỉ biết tiếng mẹ đẻ. Ngoài ra, ngôn ngữ thứ 2 hỗ trợ tiếng mẹ đẻ hình thành và phát triển tốt hơn ở trẻ có gia đình đa văn hóa và bằng chứng pháp y phù hợp. Việc học ngoại ngữ giúp trẻ diễn đạt tiếng mẹ đẻ đúng ngữ pháp, rõ ràng, mạch lạc hơn.

Barbara Lust và đồng nghiệp, tiến sĩ Sujin Yang, đã công bố kết quả nghiên cứu của mình trên các tạp chí khoa học về tiếng. Tiến sĩ Sujin Yang đã nghiên cứu quá trình học ngôn ngữ của trẻ nhỏ hơn 30 năm, với trên 20 ngôn ngữ của các nền văn hóa khác nhau trên thế giới. Bà cho rằng trẻ nhỏ có thể tiếp thu hơn một thứ tiếng cùng một lúc rất tự nhiên, thậm chí mà chúng ta vẫn tưởng tượng. Trẻ mầm non có thể học rất nhanh ngôn ngữ thứ 2 khi được “tắm” trong môi trường ngôn ngữ thứ 2 xuyên suốt, tích cực mà chúng đang học.

Ngoài ra, các nghiên cứu còn đưa ra những bằng chứng về các lợi ích khác mà trẻ có được khi học song ngữ (being bilingual). Đó là:

- Phát triển tốt hơn về khả năng xã hội và sự tiếp cận nền văn hóa khác trên thế giới, khả năng giao tiếp linh hoạt và tâm thế tự tin.
- Khả năng phát âm tốt hơn (cả tiếng mẹ đẻ lẫn ngôn ngữ thứ 2).

- Khả năng quan sát đời chi tiết, so sánh linh hoạt do trẻ luôn chuyển đổi ngôn ngữ này qua ngôn ngữ kia.
- Trẻ mới sinh từ 6 tuổi là giai đoạn thích hợp nhất cho việc học song ngữ. Qua giai đoạn này chúng ta phải cố gắng học tiếng mẹ đẻ, nếu không học sẽ kém hơn.

2. Điều kiện cho việc học ngôn ngữ trẻ 2 tiếng mẹ đẻ

- Hãy cho trẻ “tắm” (tiếp xúc thường xuyên) trong môi trường tiếng mẹ đẻ và ngôn ngữ trẻ 2 ngay khi mới sinh.
- Tạo điều kiện cho trẻ được nghe ngôn ngữ trẻ 2 trong ngữ cảnh hàng ngày giao tiếp với tiếng mẹ đẻ. Nghe là khả năng cần quan trọng việc học ngôn ngữ. Ngôn ngữ được bắt đầu học từ nghe - nói - đọc - viết. Ngoài giao tiếp, trẻ có thể xem tivi, nghe nhạc, bài hát qua băng cassettes. Trẻ cũng có thể nghe người khác ngoài nói chuyện. Hiện nay có rất nhiều nguôn tài liệu (băng đĩa, phim ảnh, phần mềm trò chơi...) cho cha mẹ lựa chọn.
- Trẻ không nhất thiết phải hiểu những gì chúng nghe. Nghe điệu, âm thanh, cảm xúc lời nói... cũng giúp rất nhiều. Trẻ có thể không hiểu hết nghĩa, nhưng chúng có thể phân biệt ngôn ngữ này với tiếng mẹ đẻ và dùng khả năng suy đoán để hiểu ý chính: ai đang ra lệnh, ai đang đặt câu hỏi, ai đang vui... Ngoài ra, những từ được lặp lại nhiều lần với sự trợ giúp của hình ảnh, ngữ cảnh giúp bé hiểu ý nghĩa thực của chúng. VD: đứng lên, ngồi xuống, cảm ơn, con chó... Đó là điều kiện rất tốt để học ngoại ngữ thành công sau này. Khả năng suy đoán giúp trẻ học nhanh tiếng mẹ đẻ, trong đó có cả ngôn ngữ.
- Bé hãy nhớ rằng không cần thiết phải chú tâm đến ngôn ngữ nào đó cho một đứa trẻ tuổi mầm non. Trẻ học một cách thoải mái, tự nhiên nhờ khả năng mà các nhà tâm lý học gọi là “tính học ngôn ngữ tự nhiên”. Càng lớn tính vô thức (spontaneousness), không gò bó, không bị ép buộc ngôn ngữ này sẽ dần mất đi khi trẻ học và tiếp xúc theo các quy tắc xã hội.
- Hãy để trẻ tranh giành cho trẻ nghe thường xuyên, cả bằng tiếng mẹ đẻ lẫn ngôn ngữ trẻ 2. Hãy để các trò chơi bằng cả 2 thứ tiếng (luân chuyển) để trẻ có thể học mà chơi đúng theo đặc điểm hoạt động nhận thức của chúng.
- Nếu bạn là người nói được ngôn ngữ này, hãy nói chuyện với trẻ bằng cả 2 thứ tiếng. Đừng sợ trẻ bị lẫn lộn (confusing). Giai đoạn đó sẽ qua mau, không hiểu gì, chỉ làm trẻ nên linh hoạt, dễ dàng chuyển ý tiếp nhận nhanh hơn các bạn chỉ học tiếng mẹ đẻ.

ThS LÊ THỊ LIÊN HOAN

(Phó trưởng Phòng GD mầm non, Sở GD - ĐT TP.HCM)